

manjinskih glazbenih kultura – one sefardskih Židova i almancilar Turaka u povijesnoj perspektivi, ali i u okviru suvremenih berlinskih kulturnih priredbi.

Veći je broj priloga dokumentiran fotografijama, glazbenim transkripcijama, tablicama, primjerima arhivskog materijala, a usto i s 32 zvučna zapisa na priloženoj kompaktnoj ploči. Na kraju su zbornika kratki podaci o autorima, popis snimaka na priloženom nosaču zvuka te kazalo osobnih imena i zemljopisnih naziva. Svi su prilozi na engleskom, uz predgovor M. Komavec i sažetke referata na slovenskom. Sukladno pozitivnoj manjinskoj politici, urednički i lektorski zahvati svedeni su na najmanju mjeru. Htjela se time naglasiti vrijednost različitih pristupa i autorskih glasova (str. 17), što je međutim, čini mi se, za posljedicu imalo i dodatno razotkrivanje neujednačene vrsnoće priloga, odista raznovrsnih autorskih nazora, pa i (zasigurno neželjeno) marginaliziranje (umjesto afirmiranja) pojedinih "glasova" u okviru engleskoga kao jezičnoga standarda ili, jezikom ove studijske skupine, dominante ovoga zbornika. Osim toga, istaknut dvojezični naslov zbornika sugerira iste odnose i unutar korica kojih, međutim, nema. No, to cijelom sklopu prijepora u odnosima manjinskoga i dominantnoga priskribljuje pomalo paradoksalnu, ironijsku dodatnu čar jer posve razvidnom postaje posvemašnja upletenost, nemogućnost jednoznačnih "rješenja", a možda i neraspletivost ove složene i izazovne istraživačke, kao i šire društvene teme.

Naila CERIBAŠIĆ

Vedrana Milin-Ćurin, Pjevanje na otoku Murteru, Kontinuitet i promjene, Umjetnička akademija Sveučilišta u Splitu, Split 2002., 182 str. + CD

Pisma i pivanje za mnoge su Dalmatince visoka vrijednost u kulturi življenja, mnogima i ključna odrednica identiteta. Više nego u drugim regijama Hrvatske, u Dalmaciji se i danas često i rado pjeva. Svjedoči o tome i knjiga Vedrane Milin-Ćurin *Pjevanje na otoku Murteru*. I sama Dalmatinka, porijeklom Jezeranka,

autorica ne skriva bliskost koju osjeća prema otoku Murteru. Tamo su joj roditelji kojima posvećuje knjigu a daruje je, kako kaže, "svojemu otoku", njegovim ljudima, pjevačima i kazivačima, nadajući se da će u njoj "prepoznati otisak svojih riječi, pjesama, svojeg življenja s glazbom". Topao i blizak odnos s "predmetom" istraživanja nije spriječio autoricu da mu istodobno priđe i znanstveno kritično, s odgovornošću ozbiljnoga istraživača koji teži uočiti, analizirati, propitivati i interpretirati.

U svojem je istraživanju pošla od metodoloških postavki koje su, pod utjecajem antropološki usmjerene etnomuzikologije i kontekstualne folkloristike, u hrvatsku etnomuzikologiju uvađane 1970-ih, a u istraživačkoj su praksi zaživjele 1980-ih. Prijašnja zaokupljenost istraživača uglavnom starijom seoskom tradicijskom glazbom i usredotočenost na zapisivanje njezinih reprezentativnih primjera, njihovo analiziranje, kategoriziranje i klasificiranje, postupno je ustupala mjesto sve većem zanimanju za kontinuitet i promjene, sagledavanje glazbe u kontekstu društva i kulture, u povezanosti s ljudima koji je stvaraju, izvode i slušaju. Stoga je i autorica u svojem istraživanju nastojala steći što vjerniju sliku glazbene kulture otoka Murtera u posljednja tri desetljeća 20. stoljeća te knjigom predstaviti raznovrsan i višeslojni glazbeni svijet njegovih stanovnika – s jedne strane ukorijenjen u prošlost i tradiciju, a s druge podložan promjenama u susretu s novim, suvremenim. Kako bi sagledala stvarno stanje žive glazbene prakse, niz je godina pratila glazbena događanja, snimala glazbu, razgovarala s pjevačicama i pjevačima pa i sama s njima zapjevala u različitim prigodama u kojima se spontano pjeva – od druženja u konobi ili kafiću, na ulici poslije nogometne utakmice, na piru ili prigodom slavljenja "godina". Tako je i mogla zahvatiti niti od kojih je satkan glazbeni svijet otoka Murtera. Stoga i u knjizi posvećuje dosta prostora opisima prigoda u

kojima se pjevalo, progovarajući i o vlastitim iskustvima koja je kao istraživač stekla u tim glazbenim druženjima.

Tijekom istraživanja, u razdoblju od 1974. do 1997., snimila je opsežnu građu (1010 glazbenih primjera), koju je prema stilskim obilježjima razvrstala u četiri osnovne skupine: 1. tradicijski lokalni napjevi, 2. dalmatinske klapske pjesme, 3. zabavne pjesme i 4. pjesme iz drugih folklornih područja. Svakoj je skupini pjesama posvetila posebno poglavlje knjige u kojemu, osim temeljite analize nekih pjesama, iznosi zanimljiva zapažanja, npr. o različitom odnosu pojedinih generacija prema lokalnoj glazbenoj tradiciji ili o značajnoj zastupljenosti zabavnih pjesama, koju tumači njihovom sličnošću s dalmatinskim klapskim pjesmama koje su od početka njezina istraživanja snažno obilježavale glazbeni izraz cijele Dalmacije.

Pojedine vrste napjeva i njihove glazbenostilske osobitosti predstavila je notnim zapisima (transkripcijama) reprezentativnih primjera (ukupno 42 notna zapisa). Osim njih, među priložima knjige nalaze se i zapisi sviju zabilježenih tekstova otpjevanih lokalnim tradicijskim napjevima te 17 crno-bijelih fotografija. Sastavni je dio knjige i kompaktni disk s 38 tonskih zapisa snimljenih tijekom istraživanja. Premda u prosjeku slabe tehničke kakvoće, vrijednost je tih terenskih snimaka u činjenici da je riječ o zvučnim dokumentima stvarnih izvedaba koji, kao i knjiga u cjelini, pružaju mogućnost i istraživačima i zainteresiranim čitateljima da zavire u glazbeni svijet otoka Murtera.

Grozdana MAROŠEVIĆ

Dva sveska pod zajedničkim naslovom, *Trate naše i vaše mladosti*, temelje se na doktorskoj disertaciji autora, slovenskog antropologa Rajka Muršiča. Iščitavanje ove knjige podsjeća na slaganje Rubikove kocke. Već u uvodnom dijelu autor daje cjelovitu sliku svojih istraživanja, a na čitatelju je da u daljnjem tekstu slaže sloj po sloj teorijske mreže u koju su upletena iskustva s terenskih istraživanja, kako bi gotovu sliku shvatio dio po dio.

Kao što sam navodi, autora zanima utjecaj glazbe na dinamiku mikrokulturnog života u razmjerno malenom slovenskom naselju u razdoblju od konca 1970-ih do danas, tj. do sredine 1990-ih godina (str. 29). Ne bavi se glazbom samom po sebi — posebno ne njezinom estetskom sastavnicom — već ulogom i značenjem glazbe u životu pripadnika različitih generacija stanovnika Trate (str. 19). U središtu je pozornosti nastanak i način života primarno urbanog fenomena rock- i punk-glazbe u ruralnoj sredini. U nastojanju da odgovori na pitanja *zašto* i *kako* on postoji upravo u toj sredini, Muršič raspravlja o popularnoj kulturi, o problemima potkulture, mjestu glazbe u suvremenom društvu i njezinoj društvenoj funkciji, pri čemu se koristi znanjima s područja antropologije, etnomuzikologije i drugih srodnih disciplina, u zajedništvu s iskustvom terenskog istraživanja kroz dulje vremensko razdoblje.

Jasnim i zanimljivim jezikom Muršič svoja razmišljanja iznosi u trima većim cjelinama. U prvoj daje iscrpan povijesni i zemljopisni opis mjesta (Trate se nalaze između Šentilja i Gornje Radgone) i tamošnjeg kluba u svim razdobljima njegova postojanja. Tako upoznajemo *Zadružni dom* (1950-ih godina) i kulturne događaje koji su se u njemu odvijali, *Klub mladih* (do početka 1970-ih), koji je redovito organizirao plesne večeri sa slovenskom "narodnozabavnom" glazbom i *Mladinski klub* (ili *Disko Trate*, *Disko Fotogrupa M* — do početka 1990-ih), u kojem su se održavale rock i punk plesne večeri, rock-koncerti i drugi (pot)kulturni događaji. Autor donosi popis glazbenika i glazbenica s

Rajko Muršič, Trate vaše in naše mladosti, Zgodba o mladinskem in rock klubu, Subkulturni azil, Ceršak 2000., 2 sv., 600 str.